

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
III kadencja

Druk nr 2803
Warszawa, 12 marca 2001 r.

Panie Posłanki
i Panowie Posłowie
na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej

Uprzejmie przekazuję wniesiony, na podstawie art. 118 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 i art. 10 ust.1 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli, a także na podstawie art. 29 ust. 1 regulaminu Sejmu, **obywatelski projekt ustawy**

- **o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela.**

Projekt ustawy został wniesiony zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 2, art. 9 ust.2 oraz art.10 ust.2 ustawy o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli.

Do reprezentowania Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej został wskazany - na podstawie art. 14 ust. 1 - przedstawiciel Komitetu Pan Wincenty Sławomir Broniarz oraz jego zastępca Pani Janina Jura.

MARSZAŁEK SEJMU

(-) Maciej Płażyński

KOMITET INICJATYWY USTAWODAWCZEJ
USTAWY Z DNIA
O ZMIANIE USTAWY KARTA NAUCZYCIELA

00-389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8 tel.(0-22) 826 10 11 , 826 71 54 , 828 13 50 , fax (0-22) 828 90 50
e-mail : znp@znp.edu.pl

PROJEKT
2000.10.24

Ustawa
z dnia
o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela

Art. 1.

W ustawie z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 , Nr 19, poz.239) **art.30 otrzymuje** brzmienie :

„ **Art. 30. 1** Wynagrodzenie nauczycieli, z zastrzeżeniem art. 32, składa się z:

- 1) wynagrodzenia zasadniczego,
- 2) dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy,
- 3) wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw,
- 4) nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatków socjalnych określonych w art. 54.

2. Wysokość wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela uzależniona jest od stopnia awansu zawodowego, posiadanych kwalifikacji oraz wymiaru zajęć obowiązkowych, a wysokość dodatków odpowiednio od okresu zatrudnienia, jakości świadczonej pracy, wykonywania dodatkowych zadań lub zajęć, powierzonego stanowiska oraz trudnych, uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia warunków pracy.

3. Średnie wynagrodzenie nauczyciela stażysty stanowi 82 % kwoty bazowej określonej dla pracowników państwowej sfery budżetowej, na podstawie art. 5 pkt. 1 lit. a) i art. 6 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255), ustalonej corocznie w ustawie budżetowej.

4. Średnie wynagrodzenie pozostałych nauczycieli stanowi dla:

- 1) nauczyciela kontraktowego- 125%,
- 2) nauczyciela mianowanego- 175%,
- 3) nauczyciela dyplomowanego- 225%,

wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z właściwymi ministrami , **uwzględniając wysokości średniego wynagrodzenia nauczycieli, o których mowa w ust. 3 i 4, określa w drodze rozporządzenia dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego , oraz przez organy administracji rządowej :**

- 1) wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli realizujących tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin, o którym mowa w art. 42 ust. 3, oraz dla nauczycieli, których tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin ustala się na podstawie art. 42 ust. 7 , a także szczegółowe zasady zaszeregowania nauczycieli, z uwzględnieniem zasady, iż średnia minimalna stawka wynagrodzenia zasadniczego stanowi co najmniej 75% średniego wynagrodzenia nauczycieli, o którym mowa w ust. 3 i 4.
- 2) sposób obliczania wysokości stawki wynagrodzenia zasadniczego za jedną godzinę przeliczeniową i minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli realizujących tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin, o którym mowa w art. 42 ust. 4a,
- 3) **wykaz stanowisk oraz dodatkowych zadań i zajęć uprawniających nauczyciela do dodatku funkcyjnego , wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt. 2, oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33 i 34,**
- 4) **szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3 oraz za godziny doraźnych zastępstw,**

5) wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt. 4, o ile nie zostały one określone w ustawie lub w odrębnych przepisach,

6. Środki niezbędne na wynagrodzenia nauczycieli dla liczby nauczycieli poszczególnych stopni zatrudnionych zgodnie ze standardami, o których mowa w ust. 7, wraz z pochodnymi od wynagrodzeń i odpisami, o których mowa w ustawie, zagwarantowane są przez państwo w dochodach jednostek samorządu terytorialnego, a w przypadku szkół prowadzonych przez właściwych ministrów- w budżetach tych ministrów.

7. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, w drodze rozporządzenia standardy zatrudnienia nauczycieli, biorąc pod uwagę w szczególności liczbę nauczycieli na oddział, liczbę uczniów w oddziale oraz liczbę obowiązkowych zajęć dla uczniów i wychowanków w poszczególnych typach i rodzajach szkół.

8. Jednostki samorządu terytorialnego prowadzące szkoły mogą zwiększyć wysokość środków na wynagrodzenia nauczycieli ponad poziom gwarantowany przez państwo.

9. Podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli następuje nie później niż w terminie określonym dla pracowników państwowej sfery budżetowej, o których mowa w ust. 3 z wyrównaniem od dnia 1 stycznia danego roku."

Art. 2.

Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie zachowują moc dotychczasowe przepisy wykonawcze, nie dłużej jednak niż przez okresod dnia wejścia w życie niniejszej ustawy .

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem.....

Uzasadnienie

Nadrzędnym celem przedstawionej w przedłożonym projekcie ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela jest spowodowanie, aby wszystkie elementy składające się na wynagrodzenie nauczycieli, o jakich mowa w art. 30 ust. 1 pragmatyki służbowej- były ustalane na szczeblu centralnym, w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, wydawanego w porozumieniu z właściwymi ministrami. Dotychczasowa praktyka stosowania art. 30 Karty Nauczyciela udowodniła, iż dokonane zmiany w systemie ustalania płac nauczycielskich i sędowanie uprawnień ustalania niektórych elementów wynagrodzenia nauczycieli na jednostki samorządu terytorialnego- nie spełniło oczekiwań, lecz budzi wiele wątpliwości i powoduje ogromne rozbieżności w stosowaniu tego prawa przez organy prowadzące szkoły.

Znowelizowana od 6 kwietnia 2000r. ustawa Karta Nauczyciela w sposób odmienny ukształtowała zasady wynagradzania nauczycieli oraz mechanizm gwarantowania przez państwo środków na wynagrodzenia tej grupy zawodowej. Stwierdzamy, że nowy system wynagradzania nauczycieli jest niezwykle skomplikowany.

Na podstawie art. 30 Karty Nauczyciela zostały upoważnione różne organy do wydania aktów wykonawczych, ustalających poszczególne elementy uposażenia nauczyciela. Minister Edukacji Narodowej, jeden z wykonawców delegacji ustawowej- wydał rozporządzenie, które weszło w życie 17 maja 2000r., zaś regulaminy do których wydania zobligowane zostały jednostki samorządu terytorialnego- są wydawane w różnych terminach na terenie całego kraju. To powoduje, że w sytuacji braku ustawowego określenia sposobów dokonywania wyrównań wynagrodzeń od 1 stycznia 2000- organy czynią to w sposób dowolny, nie zawsze zgodny z wolą ustawodawcy, a często wręcz naruszający prawa nauczyciela.

Ponadto regulaminy wynagradzania, które są jedynie wynikiem kondycji finansowej organu prowadzącego- poddane procedurze nadzoru administracyjnego- są uznawane za naruszające prawo. Po upływie 6 miesięcy od wejścia w życie noweli Karty Nauczyciela powstała luka techniczna, a nauczyciele nie mogą otrzymać należnego im wynagrodzenia oraz jego wyrównania. Efekt operacji wdrożenia nowych wynagrodzeń jest więc taki, że pod koniec października br. nie wypłacono ponad 40% nauczycielskich wynagrodzeń według nowych stawek.

Uzależnienie wynagrodzenia nauczyciela od sytuacji finansowej organu samorządowego- narusza wszelkie zasady współżycia społecznego, gdyż nauczyciele o tych samych kwalifikacjach, stażu, osiągnięciach, pracujący w analogicznych warunkach- otrzymują drastycznie zróżnicowane wynagrodzenie na terenie kraju. Powyższe pozostaje niewątpliwie w sprzeczności z konstytucyjnie zagwarantowanymi zasadami państwa prawnego, urzeczywistniającymi zasady sprawiedliwości społecznej.

Skutkiem o charakterze społecznym wdrażania nowego systemu wynagradzania jest narastanie konfliktów między środowiskiem nauczycielskim, związkowcami, a samorządami i społecznościami lokalnymi.

Tytułem odniesienia należy wskazać, że w krajach Unii Europejskiej status prawny nauczycieli szkół publicznych ustalany jest przez państwo. W dziewięciu krajach UE : Szkocji, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Luksemburgu, Niemczech, Portugalii, Włoszech- nauczyciele mają status urzędników państwowych. Z kolei w Anglii i Walii, Belgii, Holandii, Danii oraz Irlandii warunki zatrudnienia nauczycieli określane są w wyniku centralnych negocjacji i aprobowane przez czynniki państwowe. Pomimo daleko posuniętej decentralizacji i regionalizacji, nie zrezygnowano w krajach Unii z centralnego określania wysokości nauczycielskich pensji. Nawet jeśli jakieś działania w tej dziedzinie powierzono samorządom niższych szczebli lub ich przedstawicielstwom, to nie spowodowało to utraty kontroli państwa nad wynagrodzeniem nauczycieli. Propozycje finansowe władz niższych szczebli podlegają

procedurom, które w konsekwencji prowadzą do ujednoczenia wynagrodzenia w kraju. Decentralizacja i rozwój autonomii szkół nie oznacza bowiem zróżnicowania uposażenia nauczycieli. Tak rozumiany status zawodowy nauczyciela stanowi spójną wewnętrzną koncepcję. Poszczególne jej elementy : status prawny, kwalifikacje zawodowe oraz zatrudnienie wzajemnie się uzupełniają, nie pozostając wobec siebie w opozycji. Wszystkie trzy elementy ustalane są centralnie lub w wyniku ogólnokrajowych ustaleń. Zapewnia to jednolite podejście do roli nauczyciela, wymagań jakie mu się stawia oraz wynagrodzenia, jakie otrzymuje on za swoją pracę (szczegółowo status prawny nauczyciela w krajach UE- przedstawia załącznik do projektu ustawy).

Przedstawione argumenty wskazują niezbicie, iż obowiązująca konstrukcja ustawowych ram, determinujących zasady wynagradzania nauczycieli jest nie tylko skomplikowana i nieczytelna, ale też niekiedy niemożliwa do stosowania, w sposób zgodny z założeniami wdrażanej reformy systemu oświaty. Istniejący status zawodowy nauczyciela jest :

- rozbieżny z rozwiązaniami przyjętymi w Unii Europejskiej,
- nie sprzyja wspieraniu reformy systemu edukacji,
- nie zachęca nauczycieli do realizacji jej założeń,
- nie motywuje nauczycieli do zwiększenia wysiłków na rzecz uzyskiwania wyższych stopni awansu zawodowego, które stanowić miały jeden z najpoważniejszych i koniecznych czynników stymulujących jakość edukacji,
- nie przyczynia się do podniesienia prestiżu nauczyciela i edukacji.

W związku z powyższym, zdaniem wnioskodawcy przedkładającego projekt ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela- należy powrócić do centralnego systemu ustalania płac nauczycielskich, pozostawiając organom prowadzącym szkoły możliwość stosowania elementów motywacyjnych, zwiększających wynagrodzenie nauczycieli ponad poziom zagwarantowany przez państwo.

W celu zapewnienia czytelności aktu wykonawczego, oraz ułatwienia adresatowi korzystania z niego- powinno zostać wydane jedno rozporządzenie wykonawcze do Karty Nauczyciela, regulujące wynagrodzenia wszystkich nauczycieli zatrudnionych w placówkach publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Brak jest bowiem uzasadnienia dla wydania dwóch rozporządzeń w sytuacji, gdy dla ustalenia wynagrodzenia pracownikowi, zatrudnionemu w placówce oświatowej prowadzonej przez organy administracji rządowej, konieczne jest sięgnięcie do rozporządzenia z 11 maja 2000r..

Ustalanie wynagrodzeń nauczycieli w drodze aktu prawnego powszechnie obowiązującego, uporządkuje status prawny nauczyciela, dla którego środki na wynagrodzenie są zagwarantowane w budżecie państwa, a nie w budżecie lokalnym.

Zaproponowana nowelizacja art. 30 Karty nie tylko nie narusza uprawnień jednostek samorządu terytorialnego, ale wręcz zapewnia zagwarantowanie w całości przez państwo środków na wynagrodzenia nauczycieli, z możliwością jego zwiększenia, zgodnie z możliwościami finansowymi i polityką oświatową prowadzoną przez organ samorządowy.

Przedstawiony projekt, którego celem jest jedynie zmiana w zakresie podmiotu ustalającego wynagrodzenie nauczycieli- nie powoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Warszawa, dnia 29 marca 2001 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 1998 r. Nr 44, poz. 618 z późniejszymi zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie proponuje się zmianę art. 30 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 z późniejszymi zmianami). Zmiana dotyczy zasad ustalania wynagrodzenia dla nauczycieli i zmierza do centralizacji systemu ustalania płac.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Prawo wspólnotowe nie reguluje materii objętej proponowaną ustawą, w szczególności - nie ma przepisów prawa Unii Europejskiej, które dotyczyłyby systemu ustalania płac nauczycielskich.

3. Układ Europejski

Żadne z postanowień Układu ustanawiającego stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi (Układ Europejski) nie dotyczy materii objętej zakresem omawianego projektu.

4. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

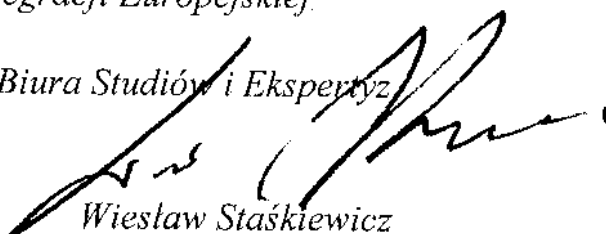
Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie regulują kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu ustawy.

5. Konkluzja

Zakres przedmiotowy projektu ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela nie jest objęty zakresem prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: *Zespół Integracji Europejskiej.*

Akceptował: *Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz*

Wiesław Staśkiewicz

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 18 kwietnia 2001 r.

Cena - 0,39 zł. + 22% VAT

